

Особливості застосування інноваційних технологій в управлінні професійно-технічним навчальним закладом

Анотація. У статті розкрито особливості застосування інноваційних технологій в управлінні професійно-технічним навчальним закладом; висвітлено бачення управлінських проблем на основі впровадження сучасних принципів та інноваційних технологій; розглянуто стан і шляхи розвитку професійно-технічних навчальних закладів для забезпечення економіки України висококваліфікованими робітничими кадрами. Відведене місце аналізу впровадження інноваційних педагогічних та виробничих технологій у навчальний процес.

Ключові слова: управління професійно-технічним навчальним закладом, принцип інноваційності, інноваційні технології, кваліфіковані робітничі кадри.

Анотация. В статье раскрыты особенности применения инновационных технологий в управлении профессионально-техническим учебным заведением; рассмотрены управленческие проблемы на основе внедрения современных принципов, инновационных технологий; рассмотрены состояние и пути развития профессионально-технических учебных заведений для обеспечения экономики Украины высококвалифицированными рабочими. Отведено место анализу внедрения инновационных педагогических и производственных технологий в учебный процесс.

Ключевые слова: управление профессионально-техническим учебным заведением, принцип инновационности, инновационные технологии, квалифицированные рабочие кадры.

Annotation. The article deals with the problems of innovational technologies in the management of the vocational training educational institutions; the following problem is highlighted on the basis of introduction of the modern principles and innovational technologies; the state and the ways of development of the vocational training educational institutions are considered for the providing of the Ukrainian economy with highly qualified specialists; the analysis of introduction of innovational pedagogical and production technologies in the training process is also taken into consideration.

Key words: management of the vocational training educational institution, innovational principles, innovational technologies, qualified specialists.

Актуальність теми дослідження обумовлена модернізацією сучасної професійно-технічної освіти. Нові концептуальні основи навчально-виробничого процесу, нова законодавча база потребують ґрунтовного осмислення, опрацювання, створення умов для практичного застосування на всіх рівнях управління.

Важливо в сучасних умовах не лише управляти професійно-технічним навчальним закладом (далі – ПТНЗ), а управляти розумно, відбірково, інноваційно. У теорії розроблено багато управлінських нововведень, та роль керівника полягає в тому, щоб з усіх цих нововведень відібрати найважливіші, необхідні для конкретного ПТНЗ.

Зрозуміло, щоб ПТНЗ мав тільки йому притаманну індивідуальність, він повинен задовольняти потребам соціального замовлення як на рівні держави, так і на рівні регіону. Конкуренція ПТНЗ у країні постійно зростає, вимоги до них підвищуються, всі батьки хочуть, щоб їхні діти навчалися у сучасних навчальних закладах, отримали ґрунтовну професійну освіту, були підготовлені до життя, витримували конкуренцію на галузевому ринку праці.

Тільки такі училища, з такими намірами та можливостями треба створювати в нових соціально-економічних умовах розвитку вітчизняного виробництва.

Такий підхід вимагає наукового бачення управлінських проблем на основі впровадження сучасних принципів, методів та функцій управління ПТНЗ, пошуку інноваційних технологій, методик професійного навчання у поєднанні з управлінською діяльністю ПТНЗ, зазначених у законі України «Про інноваційну діяльність»[1]. Це передбачає також розгляд особливостей застосування інноваційних технологій в управлінні ПТНЗ для реалізації учасниками навчально-виробничого процесу загальної мети та власної професійно-освітньої траєкторії, оскільки науково-технічний прогрес швидко виявляє недостатність професійної освіти в усіх сферах.

Аналіз наукової літератури та дисертаційних досліджень свідчить про посилення уваги науковців до вивчення основних тенденцій і специфіки підготовки робітничих кадрів в Україні, організації системи управління професійно-технічною освітою.

У працях С.Гончаренка, І. Зязюна, В. Мадзігона, О. Савченко, В. Кременя, В. Лугового, Н. Ничкало, С.Ніколаєнка, В. Олійника професійно-технічна освіта розглядається як багатопланове поняття і за своїми цільовими функціями визначається як умова і процес професійної підготовки та розвитку особистості.

Науково-теоретичні засади застосування інноваційних технологій в управлінні професійно-технічної освіти докладно висвітлено у роботах С. Артюха, С. Батищева, А. Дьоміна, Л. Сергєєвої, О. Щербак, М. Ярмаченка та ін.

Однак розгляд особливостей використання інноваційних технологій в управлінні закладом професійно-технічної освіти ускладнюється на даний час у зв'язку з недостатністю теоретичного опрацювання його основ, забезпечення відповідного науково-методичного обґрунтування, визначення стратегічної спрямованості на кінцевий результат, урахування зовнішніх і внутрішніх факторів ефективного функціонування в швидкозмінному зовнішньому середовищі [2;4].

Викладене вище зумовило вибір теми статті „ Особливості застосування інноваційних технологій в управлінні професійно-технічним навчальним закладом”.

Мета статті : розглянути особливості застосування інноваційних технологій в управлінні ПТНЗ в контексті демократизації суспільства, розвитку ринкових відносин та зростання престижу професійно підготовленої та реалізованої особистості.

Завдання статті : обґрунтувати та розкрити особливості застосування інноваційних технологій в управлінні ПТНЗ; проаналізувати прояви застосування інноваційних технологій в управлінні ПТНЗ в умовах модернізації системи професійно-технічної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У нашому дослідженні ми виходимо з того, що у рішенні колегії Міністерства освіти і науки України від 28.08. 2008р. визначено основні пріоритетні напрями розвитку професійно-технічної освіти, зокрема:

1. подальша інтеграція професійно-технічної освіти у світову систему підготовки робітників шляхом упровадження інноваційних технологій управління, навчання та виробництва;
2. децентралізація управління шляхом делегування додаткових повноважень регіональним органам управління освіти.

Відтак, представимо наше розуміння особливостей застосування інноваційних технологій в управлінні ПТНЗ і розглянемо сучасний стан їхнього розвитку з використанням інноваційних технологій.

По-перше, у науковому та практичному планах предметом управління переважно вважається професійно-технічний навчальний заклад в цілому, або його головні структурні блоки: педагогічний колектив, учнівські організації, навчально-виробничий процес, навчально-виховний процес. Це пояснюється утвореними стереотипами управлінського мислення, коли зв'язки-відношення між цілісністю, блоками та елементами системи не сприймаються керівниками як природні породження якостей, що утворюють

диференційовану цілісність взаємопов'язаних компонентів системи і складають особливу єдність із середовищем і є частиною системи вищого рівня . Тому в розумінні методологічного аспекту застосування інноваційних технологій в управлінні ПТНЗ виникли певні проблеми, які потребують поглибленого наукового вивчення та практичної реалізації.

По-друге, запровадження інноваційних виробничих технологій, використання новітніх матеріалів викликали нагальну потребу підготовки висококваліфікованих робітників. За такої вимоги професійно-технічна освіта покликана формувати і відтворювати вміння кваліфікованих робітників у різних галузях економіки, виховуючи покоління розвинених, свідомих громадян, які гідно працюватимуть і житимуть у нових суспільних умовах. Оцінка успішності професійно-технічної освіти повинна базуватися на задоволенні потреб ринку праці, а оцінювання знань учнів ПТНЗ здійснюватися не тільки на основі засвоєння теоретичних знань, а й набуття практичних умінь у навчально-виробничому процесі.

По-третє, проведений аналіз діяльності ПТНЗ показує, що у професійно-технічній освіті необхідно подолати низку проблем, які суттєво гальмують її розвиток, серед яких: невідповідність матеріально-технічної бази переважної більшості ПТНЗ науково-технічному і технологічному розвитку сучасних виробничих процесів; необхідність розробки та впровадження нових державних стандартів професійно-технічної освіти; запровадження нового державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників з широкою сферою застосування; забезпечення ПТНЗ підручниками, навчальними посібниками, розробленими відповідно до вимог державних стандартів.

По-четверте, використання інноваційних технологій в управлінні ПТНЗ вимагає забезпечення його висококваліфікованими працівниками, кількість яких є ніби достатньою, проте рівень їх професійної компетентності є недостатнім. Хоча, на даний час, в Україні укомплектованість професійними кадрами системи професійно-технічної освіти становить 89,5% [5, с.98] .

По-п'яте, для професійно-технічної освіти важливим є розвиток умінь педагогічних працівників реалізовувати пріоритетні напрями її реформування шляхом включення в різні загальнодержавні та галузеві наукові програми, в яких значне місце посідають проблеми організації інноваційної діяльності ПТНЗ за такими напрямками:

- створення інноваційних структур (центрів, банків, технопарків, інкубаторів тощо);
- удосконалення організаційно-економічного механізму міжнародного трансферу технологій;
- сприяння розвитку винахідництва та забезпечення надійного патентного захисту результатів науково - дослідних робіт.

По-шосте, до пріоритетних завдань професійно-технічної освіти віднесена підготовка висококваліфікованих робітників, яка відповідає вимогам сучасному ринку праці. Тому основними критеріями ефективності діяльності ПТНЗ є успішна адаптація підготовлених ними фахівців до професійної діяльності в конкурентному виробничому середовищі.

До труднощів, які зазнають випускники ПТНЗ віднесено такі: не завжди достатній рівень їх знань та вмінь; слабка готовність до праці в конкурентних умовах; відсутність сучасних професійних якостей (уміння протистояти розчарованим впливам реальної дійсності, розуміння стійких гуманістичних принципів, адекватних переваг і меж своїх індивідуальних особливостей і можливостей, емоційної саморегуляції, дбайливого ставлення до власних професійних і моральних ідеалів) [3, с.40 - 41].

Висновки з даного дослідження.

Узагальнивши дані проведеного дослідження, ми дійшли висновку, що управління ПТНЗ в умовах конкуренції і розвитку ринкових відносин на засадах інноваційних технологій передбачає:

- ефективний перерозподіл функцій і повноважень між центральними органами державної влади, органами місцевого самоврядування та закладами професійно-технічної освіти;

- оптимізацію організаційних структур та підрозділів ПТНЗ;
- перехід від оперативного до програмно - цільового управління;
- поєднання державного і громадського контролю;
- впровадження нової етики управлінської діяльності, взаємоповаги, позитивної мотивації;
- створення системи моніторингу ефективності рішень та їх впливу на якість освітніх послуг на всіх рівнях управління ПТНЗ;
- організацію експериментальної перевірки та експертизи освітніх інновацій, впровадження інформаційно – комп’ютерних технологій;
- демократизацію процедури призначення керівників ПТНЗ, їхню атестацію;
- удосконалення процедури ліцензування, атестації та акредитації ПТНЗ;
- підготовку і підвищення професійної компетентності управлінців системи професійно-технічної освіти.

Проте виконане дослідження не вичерпує себе, а ставить за мету продовжити теоретичне обґрунтування та практичне підтвердження і реалізацію переваг використання інноваційних технологій в управлінні ПТНЗ над традиційними формами управління в умовах швидкісних соціально-економічних перетворень в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України « Про інноваційну діяльність» // Закони України в 12 Т. – К.: АТ «Книга». – 1996. – Т.8. – С.202-212.
2. Даниленко Л.І. Менеджмент інновацій в освіті. – К.: Шкільний світ, 2007. – 120 с.
3. Даниленко Л.І., Сергеева Л.М. та ін. За заг. ред. В.В.Олійника. Сучасні підходи до управління професійно-технічними закладами: Навчально-методичний посібник . – К.: ТОВ «Етіс Плюс», 2007. – 104 с.

4. Морозов Ю.П. Инновационный менеджмент: Учебное пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ ДаНа, 2000. – 446 с.
5. Ніколаєнко С.М. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти України: монографія. – К.: Київ. Нац. тор.-екон. ун-т, 2008.-419 с.